

Právní úprava provádění archeologických výzkumů je zakotvena ve **třetí části zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**, ve znění pozdějších předpisů - §§ 21 a násl.

§ 21 - kdo a za jakých podmínek je oprávněn provádět archeologické výzkumy

§ 22 - úprava průběhu vlastního archeologického výzkumu

§ 22 odst. 1 - AÚ AVČR a oprávněné organizace jsou povinny uzavřít dohodu (smlouvu) s vlastníkem (správcem, uživatelem) nemovitosti o podmínkách AE výzkumu ...

→ předpokládá trojstrannost dohody? Zjevně se jedná o vztah dvou subjektů, vlastník (stavebník) na jedné a organizace provádějící výzkum na straně druhé;

§ 22 odst. 2 - o hrazení nákladů AE výzkumu

od novely zákona č. 242/1992 Sb. upraveno následně:

→ je-li stavebníkem **právníká osoba**, hradí náklady výzkumu **vždy**;

→ je-li stavebníkem **fyzická osoba**, hradí tyto náklady pouze tehdy, **pokud potřeba provést výzkum vznikla v souvislosti s jejím podnikáním**;

→ v ostatních případech hradí náklady organizace provádějící AE výzkum;

K tomu **judikát NS ČR** čj. 32 Odo 765/2004 z 29. 9. 2004 (Varhaník J. 2005, AR LVII/1, 209-211).

Obecně ke smlouvám:

Smlouva (dohoda) je právní úkon směřující k úpravě vztahů mezi smluvními subjekty.

→ **smlouva - subjekty, předmět** (cíl, pro který se uzavírá - koupě zboží, poskytování služeb, provedení díla, zprostředkování ...), **obsah** (práva a povinnosti stran vymezené smlouvou a zákonem);

→ **právní úprava** - v občanskoprávních vztazích rozdílná úprava v občanském a obchodním zákoníku (ochrana "nepodnikatelů", zásada "smluvní volnosti");

→ **smluvní volnost** - možnost odchýlit se od ustanovení zákona, pokud to zákon výslovně nezakazuje a pokud takové jednání není v rozporu se zákonem (§ 2/3 obč. zák., § 263 obch. zák.); není "bezbréhá" - dobré mravy, poctivý obchodní styk atd.;

→ **forma smlouvy** - soukromoprávní normy upřednostňují obsah smlouvy oproti její formě, zde upravené typy smluv většinou nevyžadují písemnou formu, samozřejmě příp. lepším důkazním prostředkem je písemná podoba smlouvy;

Dohoda (smlouva) o provedení archeologického výzkumu

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, sice ukládá povinnost AE organizaci uzavřít se stavebníkem dohodu o provedení výzkumu, blíže ji však nespécifikuje ani neurčuje právní normu, která by takový typ dohody upravovala.

Právní normy přicházející v úvahu pro úpravu dohody o provedení AE výzkumu:

→ **A) zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník** - konkr. smlouva o dílo (§§ 536-565);

→ **B) zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník** - také smlouva o dílo (§§ 631-656),

hlavně § 51 - tzv. nepojmenované (inominátní) smlouvy;

ad A) obchodní zákoník upravuje (mimo jiné) závazkové vztahy mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti;

→ § 261 - určení subjektů, jejichž vzájemné závazkové vztahy se řídí ust. obch. zák.;

§ 262 - možnost volby použít ust. obch. zák. pro jiné subjekty;

Oproti občanskému zákoníku je obchodní zák. "přísnější" z hlediska např. odpovědnosti za škodu způsobenou porušením povinnosti, ve výši úroků z prodlení, při náhradě škody atd. Důvodem je ekonomicky silnější postavení podnikatelských subjektů, požadavek na jistotu věřitele závazkového vztahu, tvrdší dopad důsledku neplnění dlužníka apod.

Organizace provádějící AE výzkum sice nejsou podnikatelskými subjekty (zák. č. 20/1987 Sb. však jejich právní formu nepředepisuje), jejich smluvní partneři ovšem v naprosté většině ano. Podle § 262/1 tedy lze ve smlouvě ujednat, že se tento vztah bude řídit obchodním zákoníkem. Toto ujednání musí mít písemnou formu - § 262/2.

Smlouva o dílo - §§ 536 - 565

Zhotovitel se zavazuje k provedení určitého díla, objednatel k zaplacení ceny za jeho provedení.

→ **forma** - není předepsaná písemná, lze ji však určitě doporučit;

→ **cena (§ 536/1)** - buď dohodnuta, nebo alespoň ve smlouvě stanoven způsob jejího určení;

→ **dílo (§ 536/2)** - ... oprava nebo úprava stavby nebo její části;

... hmotně zachycený výsledek jiné činnosti - např. výzkumná zpráva;

ad B) občanský zákoník - jeho vztah k obchodnímu je vztahem obecného a speciálního - občanský upravuje obecně občanskoprávní vztahy, obchodní vztahy související s podnikáním;

Smlouva o dílo - §§ 631 - 651

Obsahově stejná úprava v obchodním zákoníku, ovšem přichází v úvahu pouze pro fyzické a právnické osoby, které nejsou podnikateli, tedy např. při dohodě o provedení AE výzkumu mezi oprávněnou organizací a fyzickou osobou.

Smlouva dle § 51 občanského zákoníku - inominátní

→ strany mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není v zákonu zvláště upravena, ovšem **za podmínky, že nebude odporovat obsahu nebo účelu zákona;**

Proč ano:

→ jedná se o **soukromoprávní vztah**

→ **nepodnikatelský subjekt** (org. provádějící výzkum) neuzavírá smlouvu podle obchodního zákoníku - provádění AE výzkumů většinou nelze pokládat za podnikatelskou činnost;

S tím je ovšem spojena problematická skutečnost, kdy stavebník v naprosté většině podnikatelem je a nutnost provést výzkum je spojena s jeho podnikatelskou činností (viz pasáž úhrada nákladů AE výzkumu). Je tedy otázkou, zda nedochází k určité nerovnováze v právní ochraně podnikatele stejné jako ekonomicky slabšího subjektu.